

	Results
1.	De universiteit biedt 'service', dat is meer dan het platte nut NRC Handelsblad, 31 mei 2014 zaterdag, Opinie & Debat, 972 woorden, Beatrice de Graaf

[Return to List](#)

1 of 1 DOCUMENT

NRC Handelsblad

31 mei 2014 zaterdag

De universiteit biedt 'service', dat is meer dan het platte nut

BYLINE: Beatrice de Graaf

SECTION: Opinie & Debat

LENGTH: 972 woorden

SAMENVATTING

De huidige universiteit moet een 'city of intellect' zijn, die plaats biedt aan verwondering, meent Beatrice de Graaf.

VOLLEDIGE TEKST:

De universiteit is geen simpele rechtspersoon, het is een vat vol kennis en onderzoek, een vat dat blijft overlopen. Op de campus van Harvard hoorde ik eens een dominee (tevens professor) bidden voor kennis die het waard is gekend te worden. Hoe bepaal je dat? We kwamen er niet uit, want het gaat toch in eerste instantie om het kennen. Wetenschap is immers een 'way of knowing in a world of uncertainty', niet meer, niet minder. Daar ligt dus al de waarde - de universiteit is als productieplaats en overslagstation van al dat kennen dus eveneens bij voorbaat waardevol. Maar daarmee zijn we er niet.

Ooit begon de universiteit als academisch klooster, als leerschool voor de clerus en de bureaucratie. In de negentiende eeuw maakten Duitse professoren er een onderzoekslaboratorium van, want volgens Von Humboldt kon goed onderwijs alleen voortvloeien uit gedegen onderzoek. Na de Tweede Wereldoorlog opende de universiteit zijn poorten voor iedereen, en werd het een 'city of intellect', mogelijk gemaakt door financiering van de centrale overheid. De waarde van die massa-universiteit werd in de jaren negentig vooral in economische groei en welvaart uitgedrukt. Academia werd een onderneming, gerund als bedrijf, met CEO's aan het hoofd die beloningssystemen en key performance indicators bedachten.

We weten waartoe dat heeft geleid. De universiteit werd een kennisfabriek voor de massa. Dat leverde immense kwaliteitswinst op, ontelbare patenten en octrooien, een explosie van studentenaantallen en toegang van alle klassen en rangen tot diezelfde universiteit. Dat mag wel eens worden gezegd, nu de schaduwzijden 'talk of the town' zijn. Als er één conclusie is te trekken uit alle debatten over onderwijsdruk, fraude en plagiaat, is het dat we toe moeten naar een nieuwe visie op de waarde van een universiteit.

Een universiteit is een hybride instantie. Ze bevindt zich in de wereld, maar is niet van de wereld. De universiteit kan zich net zo min als de rest van de samenleving onttrekken aan crisis, economisch nutsdenken en de macht van de grote getallen. Met de overheidsfinanciering komen ook de kortzichtige prestatie-eisen binnen, meten is weten en kennis is kassa. Een universiteit staat ook buiten de wereld. Wereldvreemde nerds opereren in geïsoleerde laboratoria. Onderzoekers zitten als monniken in hun cel. Op zoek naar kennis en inzicht die het waard zijn gekend te worden.

Wat is nu het beeld dat de universiteit anno 2014 het beste omschrijft?

De kerkdienst in Harvard was tegelijkertijd een herdenkingsdienst voor de studenten en docenten van Harvard die gevallen waren in oorlog of conflict. Gestorven in „service" voor hun land, geëerd als de doden en helden van hun academische gemeenschap.

Dat is ook het woord dat de rector van Harvard, Clark Kerr, in zijn beroemde Godkin Lectures van 1963 koos. Een universiteit, vindt Kerr, heeft drie taken te vervullen: onderzoek, onderwijs en „service". Dat is iets anders dan het idiote Nederlandse woord valorisatie (dat in de angelsaksische academische wereld nergens zo wordt gebruikt en vooral economische betekenis heeft). Knowledge utilization, door het NWO in aanvraagproza gebruikt, is al iets beter, maar nog vooral gericht op het platte „nut". „Service" is echter zo veel meer. Die laatste is dienst, zorg aan de samenleving. Het is een waarde op zichzelf. Het koppelt nut en gemeenschapszin, verbindt verleden met heden en toekomst, onderzoek staat op de schouders van giganten en wordt via onderwijs en publicaties doorgegeven aan de volgende generaties. Service is heus wel te meten en uit te drukken in getallen, maar daarmee vang je niet het wezen van academische dienstverlening. Dat is het overbrengen van de waarde dat kennen een waarde op zichzelf is die het economische hier en nu overstijgt.

Die drie taken (onderzoek, onderwijs en service) vang je niet wanneer je de universiteit alleen als broedplaats voor de elite beschouwt, of als cultivatie van de publieke moraal - dat is zó negentiende eeuw. De universiteit als onderneming schiet ook tekort en moet als laat twintigste-eeuws historisch model in het academische rariteitenkabinet worden bijgezet. Ik betwijfel ook of de universiteit als 'sciencepark' de totaliteit van kennen en de overdracht daarvan omvat. Het is een cruciaal onderdeel van de universiteit, dat sciencepark. Maar onderwijs, maatschappelijke dienstverlening en de zoektocht naar filosofische, of andere geestes- en sociaalwetenschappelijke vragen, lijken daar niet automatisch onder te vallen.

Uit de vele gedaantes van het academisch wezen door de tijd heen spreekt mij de 'city of intellect' het meeste aan. Een 'multiversity', waarin diversiteit van opleidingen en onderzoek elkaar ontmoeten. Waar plekken van stilte en tijdloosheid worden afgewisseld door marktpleinen en industrieterreinen. Winst maken is belangrijk om het voortbestaan te garanderen, maar een stad biedt zoveel meer dan alleen een meubelboulevard. Een echte 'city of intellect' is niet te reduceren tot een laboratorium of kennisfabriek, het biedt ook plaatsen van verwondering, bezinning en zingeving.

Een 'city of intellect' vindt zijn lingua franca in stadsbewoners die streven naar betere manieren van 'kennen'. Voor zichzelf, voor het eigen plezier, maar ook voor de dienst aan publiek en samenleving. Nu maar hopen dat de projectontwikkelaars die stad niet al te veel toetakelen en dat de notabelen erin slagen het hart van hun stad kloppend te houden.

Universiteit; een hybride instantie. Ze bevindt zich in de wereld, maar is niet van de wereld

Beatrice de Graaf is hoogleraar geschiedenis van de internationale betrekkingen aan de Universiteit Utrecht.

LOAD-DATE: 2 June 2014

LANGUAGE: DUTCH; NEDERLANDS

GRAPHIC: foto's maurice boyer

PUBLICATION-TYPE: Krant

JOURNAL-CODE: NH_ART

Copyright 2014 NRC Media B.V.
All Rights Reserved